

ref.nr.: 10.088 / 6.30.1
betreft: Intensivering homo-emancipatie door
nieuwe regering – SCP-onderzoek

Amsterdam, 23 juni 2010

Geachte fractievoorzitters, geachte informateur en geachte woordvoerders LHBT-emancipatie,

Acceptatie van lesbiennes, homo's, bi's en transgenders (LHBT's) is de lakmoesproef voor onze open en tolerante samenleving.

Uit het vandaag verschenen rapport *Steeds gewoner, nooit gewoon* van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), blijkt dat homoseksualiteit in zijn algemeenheid in Nederland meer geaccepteerd wordt dan enkele jaren terug. Volgens het SCP is er een verband tussen het geïntensiveerde homo-emancipatiebeleid van het laatste kabinet en deze verbetering. De conclusie lijkt dan ook gerechtvaardigd dat homo-emancipatiebeleid wérkt.

Een nadere beschouwing van het SCP-rapport leert echter dat acceptatie onder grote groepen Nederlanders nog sterk achter blijft. Met name de suïdecijfers onder LHBT-jongeren zijn schokkend. In bepaalde religieuze en migrantengroepen bestaan nog grote problemen rond de acceptatie van LHBT's. Gegevens over anti-LHBT geweld zijn verontrustend. Lesbische vrouwen, transgenders en biseksuelen kennen een eigen problematiek. Het SCP concludeert dat overheidsbeleid op dit gebied van belang blijft.

Het lijkt er op dat Nederlanders meer moeite hebben met homoseksualiteit als die zichtbaar wordt of dichtbij komt. Zo vindt 40 procent van de bevolking het aanstootgevend als twee mannen elkaar in het openbaar zoenen, terwijl slechts 13 procent dat vindt als het om een heteropaar gaat. De gedachte aan seks tussen twee mannen roept walging op bij 27 procent van de bevolking.

COC Nederland doet een dringend beroep op u om ook in de komende kabinetsperiode hoge prioriteit te geven aan LHBT-emancipatie. Daarmee kan een begin worden gemaakt door een passage over LHBT-emancipatie op te nemen in het nieuwe regeerakkoord, door LHBT-emancipatie opnieuw onder te brengen bij een minister en door het LHBT-emancipatiebeleid verder te intensiveren. In de bijlage bij deze brief doen wij hiervoor concrete suggesties.

Hieronder gaan wij in op de meest urgente bevindingen van het SCP.

Zelfmoordcijfers onder LHBT-jongeren tot vijf maal zo hoog

De helft van de LHBT-jongeren heeft wel eens zelfmoord overwogen, zo blijkt uit het SCP-rapport. Dat is ongeveer vijf keer zoveel als bij heterojongeren (11 procent). 16 Procent van de lesbische meisjes en 9 procent van de homojongens heeft daadwerkelijk een zelfmoordpoging gedaan. Ook dat is ongeveer vijf keer zoveel als bij heterojongeren (3 procent). Van jongeren die wekelijks homonegatieve reacties krijgen, heeft zelfs een kwart een zelfmoordpoging gedaan.

Deze uiterst verontrustende suïdecijfers hebben (mede) te maken met het feit dat de middelbare school geen veilige plek is voor LHBT-jongeren. Het SCP concludeert dat ongeveer driekwart van de LHBT-jongeren te maken heeft met antihomo-uitingen, zoals pesten, nare opmerkingen en fysiek geweld. Anti-homoseksuele

scheldwoorden zijn op school schering en inslag. De meeste heterojongens zouden de vriendschap verbreken als een vriend 'uit de kast' zou komen. Het is voor jongeren dan ook moeilijk om voor hun homoseksualiteit uit te komen: tussen ontdekking en coming-out verstrijken bij meisjes gemiddeld drie jaar en bij jongens bijna vier jaar. Dat betekent in praktijk dat ruim de helft van de middelbare schooltijd voor deze jongeren wordt gekenmerkt door verwarring, onzekerheid en een gevoel van onveiligheid.

Uit eerder onderzoek van de Onderwijsinspectie (2009) blijkt dat de helft van de leerlingen in het voortgezet onderwijs meent dat je op school beter niet voor je homoseksualiteit uit kunt komen. De helft van de leerlingen heeft ook (enige) moeite met openlijke uitingen van homoseksualiteit. Op tenminste een derde van de scholen doen zich homofobe incidenten voor.

Volgens het SCP is meer aandacht voor homoseksualiteit in het onderwijs en een veilig schoolklimaat dringend gewenst. Het SCP concludeert dat LHBT-jongeren zélf aandringen op meer voorlichting op school en integratie van het thema is het reguliere schoolaanbod.

Om de alarmerende suïcidecijfers onder homojongeren terug te dringen, pleiten COC Nederland, MOVISIE en Schorer voor een **Masterplan aanpak suicide LHBT-jongeren**. Scholen, de GGZ en Centra voor Jeugd en Gezin zijn daarbij onmisbare partners.

Onveiligheid en geweld

Een kwart van de homo- en biseksuele mannen is zich vanwege de seksuele voorkeur het afgelopen jaar onveiliger gaan voelen, zo blijkt uit het SCP-rapport. Vier op de tien vrouwen is het laatste half jaar uitgescholden wegens hun seksuele voorkeur, terwijl drie op de tien om die reden belachelijk werd gemaakt. Eerder bleek al dat zeven van de tien LHBT's te maken krijgt met discriminerend geweld (MOVISIE, 2009). Het aantal door de Amsterdamse politie geregistreerde incidenten tegen LHBT's nam in 2009 met bijna een kwart toe ten opzichte van 2008. Recent was in de media aandacht voor diverse ernstige geweldsincidenten tegen lesbo's en homo's in Amsterdam. In Utrecht zijn de afgelopen tijd een lesbisch paar, een homopaar en een transgender vrouw hun huis uitgetreiterd.

Homoseksualiteit zeer problematisch in multiculturele en religieuze kring

Homoseksualiteit is bij Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Chinese Nederlanders veelal nog zeer problematisch, zo concludeert het SCP-rapport. Coming-out wordt in migrantengroepen vaak gezien als een gebrek aan loyaliteit aan- en respect voor de familie. De helft van de Turkse en Marokkaanse Nederlanders heeft bezwaar tegen het feit dat paren van gelijk geslacht mogen trouwen. In (streng) protestante kring worden homo's wel gestimuleerd om te vertellen dat ze zo zijn, maar dat betekent niet dat ze het ook mogen laten zien (samenwonen, voor de klas staan, etc.). Uit eerder onderzoek bleek al dat 96 procent van de orthodox-gereformeerden de homoseksuele praxis niet accepteert (Roosevelt Academy, 2009).

Eigen problematiek lesbische vrouwen, transgenders en biseksuelen

Lesbische en biseksuele vrouwen hebben meer psychosociale gezondheidsproblemen dan heteroseksuele vrouwen, zo blijkt uit het SCP-onderzoek. Niet doordat zij hun homoseksualiteit zelf als probleem ervaren, maar doordat ze vaak te maken krijgen met negatieve reacties. Biseksuelen zitten vaker in de kast, vooral de mannen. Slechts 46 procent van de biseksuele mannen is open over zijn seksuele voorkeur, tegen 94 procent van de homomannen. Uit het SCP-onderzoek blijkt verder dat er nog weinig bekend is over de ervaringen van transgenders in Nederland. Uit de ervaringen van Transgender Netwerk Nederland en het COC blijkt dat de problemen van deze groep op de werkvloer en in de gezondheidszorg groot zijn. Ook krijgen transgenders vaak

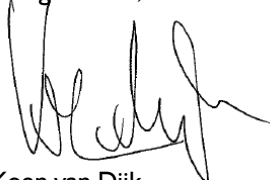
te maken met geweld. Het COC sluit zich aan bij de aanbeveling van het SCP om de ervaringen en het welbevinden van deze groep nader te onderzoeken.

Om het belang van aandacht voor alle betrokken groepen te benadrukken, stelt het COC (evenals het SCP) voor om voortaan te spreken van LHBT-emancipatie: de emancipatie van Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen en Transgenders.

Conclusie

Wij hopen dat u ook tijdens de formatie van een nieuw kabinet met ons wilt werken aan een open en tolerante samenleving waarin bijna 1 miljoen lesbiennes, homo's, bi's en transgenders in Nederland gewoon zichzelf kunnen zijn. Opname van een paragraaf over LHBT-emancipatie in het regeerakkoord zou hiervoor een duidelijk signaal zijn. COC Nederland wil u hierbij, samen met alle organisaties uit de brede LHBT-beweging, graag ondersteunen

Hoogachtend,

Koen van Dijk
Directeur COC Nederland

Bijlage: Concrete voorstellen LHBT-emancipatiebeleid voor het nieuwe kabinet

Bijlage: concrete voorstellen LHBT-emancipatiebeleid voor het nieuwe kabinet

Samenvatting

Het is volgens het COC wenselijk dat het LHBT-beleid voor de komende jaren er, kort samengevat, als volgt uitziet.

Het gehele kabinet intensificeert onder leiding van een minister haar inspanningen voor de emancipatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (LHBT's). In het regeerakkoord wordt een passage opgenomen over het bestrijden van anti-LHBT geweld en over het intensiveren van LHBT-emancipatie in het onderwijs, het internationaal- en ontwikkelingssamenwerkingbeleid, de (ouderen-) zorg, de multiculturele- en multireligieuze samenleving, asielbeleid, in de sport en op de werkvloer. In het LHBT-beleid is bijzondere aandacht voor jongeren, lesbische vrouwen, transgenders en biseksuelen. Het budget voor LHBT-beleid wordt verder geïntensiveerd.

De kerndoelen voor het onderwijs worden gemoderniseerd waardoor elke school structureel aandacht gaat besteden aan homoseksualiteit en transgenders. De Algemene Wet Gelijke Behandeling wordt aangepast zodat scholen in het bijzonder onderwijs niet langer het recht hebben om (openlijk) homoseksuele leerlingen en docenten van school te sturen. Er komt een masterplan ter bestrijding van suïcide onder LHBT-jongeren. De Nederlandse steun aan buitenlandse LHBT-bewegingen wordt voortgezet. Elke ambtenaar van de burgerlijke stand voltrekt ook huwelijken tussen paren van gelijk geslacht. Ouderschap van rechtswege en erkenning worden opengesteld voor de lesbische duomoeder. De sterilisatie-eis voor transgenders wordt afgeschaft, de behandeling van secundaire geslachtskenmerken wordt weer vergoed en er komt meer aandacht voor (psycho-sociale-) zorg voor transgenders.

Algemeen

Moreel leiderschap kabinet. LHBT-emancipatie raakt aan vele beleidsterreinen, van onderwijs tot integratie en openbare veiligheid. Het is daarom belangrijk dat het LHBT-beleid gedragen wordt door het héle kabinet, waarbij elk ministerie verantwoordelijkheid neemt. Het is essentieel dat het kabinet, en in het bijzonder ook de minister president, moreel leiderschap toont waar het gaat om LHBT-emancipatie.

LHBT-emancipatie in het regeerakkoord. Voor werkelijk commitment van het kabinet aan LHBT-emancipatie, is het essentieel hierover een passage in het regeerakkoord op te nemen.

Minister voor LHBT-emancipatie. Een minister van LHBT-emancipatie heeft een essentiële aanjaagfunctie bij het tot stand komen van kabinetsbreed LHBT-beleid, zo bleek de afgelopen periode; reden om opnieuw te kiezen voor een coördinerend minister van LHBT-emancipatie.

LHBT-emancipatie i.p.v. homo-emancipatie. Om het belang van aandacht voor alle betrokken groepen te benadrukken, stelt het COC voor om voortaan te spreken van LHBT-emancipatiebeleid: emancipatiebeleid voor Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen en Transgenders.

Intensivering budget. Om duizenden vrijwilligers en activisten te ondersteunen bij hun activiteiten en om daadwerkelijk beweging in de samenleving te krijgen, is een verdere intensivering van het budget voor LHBT-emancipatie wenselijk.

Stimuleren lagere overheden. Het is belangrijk dat de Rijksoverheid ook lagere overheden stimuleert (provincies, gemeenten) tot het voeren van LHBT-beleid, bijvoorbeeld met geormerkte gelden en door het bundelen en borgen van expertise. Dan heeft het nationale beleid een vliegwiel functie en wordt voorkomen dat het wiel telkens opnieuw moet worden uitgevonden.

Voorbeeldfunctie van de Rijksoverheid. Als grootste werkgever van Nederland geeft de Rijksoverheid het goede voorbeeld door LHBT-emancipatie zichtbaar en structureel te integreren in het diversiteitsbeleid van alle overheidsorganisaties.

Homo-Hetero allianties. LHBT-emancipatie is de verantwoordelijkheid van de gehele samenleving, niet alleen van de LHBT-beweging; voor een geslaagd beleid moeten maatschappelijke organisaties gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen. De in de vorige kabinetsperiode in het leven geroepen homo-hetero allianties voor jongeren, onderwijs, ouderen, sport en de werkvloer beginnen hun vruchten af te werpen. Ondersteuning van deze allianties dient te worden voortgezet.

Onderwerpen die bijzondere aandacht vragen

Geen weigerambtenaren. Ambtenaren van de burgerlijke stand dienen de wet uit te voeren en dus ook huwelijken tussen paren van gelijk geslacht te sluiten. Een uitzondering hierop (bijvoorbeeld in het regeerakkoord) is onacceptabel; het zou ook ondenkbaar zijn als huwelijken tussen paren met verschillende huidskleuren of met een verschillende religieuze achtergrond geweigerd mochten worden.

Homoseksuele leerlingen en leraren welkom op iedere school. De 'enkele feit constructie' in de Algemene Wet Gelijke Behandeling, die scholen in het bijzonder onderwijs het recht geeft om openlijk homoseksuele leerlingen en docenten van school te sturen, wordt geschrapt. Het huidige regeringsvoorstel vormt een verslechtering van de positie van deze groep en dient te worden afgewezen.

Jongeren & Onderwijs

Kerdoelen. Op iedere school wordt structureel aandacht besteed aan homoseksualiteit en transgenders (seksuele diversiteit). Dit wordt op korte termijn vastgelegd in de kerndoelen voor het primair, secundair en bijzonder onderwijs.

Masterplan suicidebestrijding. Er komt een Masterplan om het hoge suïdecijfer onder LHBT-jongeren terug te dringen. In dit plan krijgen scholen, de GGZ en de Centra voor Jeugd en Gezin een duidelijke verantwoordelijkheid.

Ondersteuning LHBT-leerlingen en docenten. Er dient verder geïnvesteerd te worden in de ondersteuning van LHBT-leerlingen en docenten die werken aan een LHBT-vriendelijke school, bijvoorbeeld door het ondersteunen van gay-straight alliances op scholen.

Veiligheid

Hatecrime-artikel. Er wordt een wetsartikel geïntroduceerd waarmee geweld met een discriminerende achtergrond zwaarder bestraft kan worden.

Aangifte bevorderen en registratie verbeteren. Het is belangrijk dat aangifte van anti-LHBT geweld wordt bevorderd; in beginsel dient steeds een *aangifte* (en niet een melding) te worden opgenomen en registratie van anti-LHBT geweld moet worden verbeterd. De bestaande Hatecrimes campagne wordt landelijk uitgerold.

Intensiveer vervolging. Vervolging van anti-LHBT geweld wordt geïntensiveerd.

Ondersteun lokale aanpak. Ondersteun versterking lokale aanpak anti-LHBT geweld (bijvoorbeeld middels training vrijwilligers die deelnemen aan regionaal antidiscriminatie overleg).

Specifieke aandacht transgenders en lesbische vrouwen. Er dient meer aandacht te komen voor (de aanpak van) geweld tegen transgenders en lesbische vrouwen.

Internationaal

Voortzetting steun buitenlandse LHBT-organisaties. De Nederlandse steun aan buitenlandse LHBT-organisaties wordt voortgezet.

Ontwikkelingssamenwerking en bilaterale relaties. Het verbeteren van de mensenrechtenpositie van LHBT's blijft een integraal onderdeel en een prioriteit binnen het Nederlandse ontwikkelingssamenwerkingbeleid en in de bilaterale relaties.

Leiderschap. LHBT-rechten blijven een prioriteit van het Nederlands mensenrechtenbeleid. Als traditioneel voorstander van een sterke internationale rechtsorde en bescherming van mensenrechten, versterkt Nederland zijn leiderschapsrol in de internationale LHBT-emancipatie verder.

Bescherming tegen discriminatie in heel Europa. Nederland bepleit in de Europese Unie stevige antidiscriminatiewetgeving (en de handhaving daarvan) voor alle burgers.

Internationale organisaties. Nederland werkt actief en strategisch aan het hoog op de agenda plaatsen van seksuele oriëntatie en genderidentiteit bij internationale organisaties.

(Ouderen-) zorg en geestelijke gezondheid

Normen voor LHBT-vriendelijke zorg. In de algemene kwaliteitseisen voor zorginstellingen dient ook LHBT-vriendelijkheid een toetsingscriterium te worden.

Investeren in LHBT-vriendelijke zorg. Er dient geïnvesteerd te worden in LHBT-vriendelijke (ouderen-) zorg (bijvoorbeeld buddyzorg, mantelzorg, training van hulpverleners, etc.)

Deskundige Centra voor Jeugd en Gezin. Professionals in de Centra voor Jeugd en Gezin worden getraind om homoseksualiteit en transgenders bespreekbaar te maken.

Preventie suïcide. Preventie van suïcide onder LHBT-jongeren wordt een duidelijke taak van de GGZ.

Transgenders

Einde aan de sterilisatie-eis. Het wetsvoorstel waarin de zogenaamde sterilisatie-eis voor het wijzigen van de geslachtsvermelding in de geboorteakte wordt afgeschaft, wordt zo spoedig mogelijk bij de Tweede Kamer ingediend.

Vergoeding aanpassing secundaire geslachtskenmerken. Behandeling van secundaire geslachtskenmerken (borstconstructie, epilatie, etc.) is essentieel voor een geslaagd transitieproces en dient opnieuw vergoed te worden.

Ondersteuning transgenderbeweging. De financiële ondersteuning van de transgenderbeweging wordt geïntensiveerd; daarbij komt in het bijzonder aandacht voor de positie van transgenders op de arbeidsmarkt en in de (psychosociale) zorg.

Lesbische vrouwen

Wetsvoorstel lesbisch ouderschap. Het wetsvoorstel lesbisch ouderschap, waarin ouderschap van rechtswege en erkenning worden opengesteld voor de duomoeder, treedt op korte termijn in werking.

Donorschapsplan. Het donorschapsplan, waarin twee vrouwen en een man (zaaddonor) afspraken kunnen neerleggen over de verzorging en opvoeding van hun kinderen, krijgt een juridische status vergelijkbaar met het ouderschapsplan.

Specifieke aandacht voor lesbische vrouwen. Lesbische vrouwen worden vaak geconfronteerd met specifieke problemen. Aan hun positie wordt bijzondere aandacht besteed binnen het LHBT-beleid.

Multiculturele en multireligieuze samenleving

Communitybuilding, dialoog en opvang. LHBT's uit migranten kringen en (orthodox) christelijke gemeenschappen vormen een uiterst kwetsbare groep. Communitybuilding en het initiëren van dialoog over seksuele diversiteit in levensbeschouwelijke kring wordt ondersteund. Voor hen die verstoten worden, of worden geconfronteerd met geweld, is er voldoende opvang.

Voorlichting in de inburgering. Voorlichting over seksuele diversiteit en genderidentiteit blijft een verplicht onderdeel van het inburgeringstraject, dat in praktijk niet mag worden overgeslagen.

Asiel

Asielstatus bij strafbaarheid. LHBT-asielzoekers die afkomstig zijn uit een land waar homoseksualiteit strafbaar is, komen in beginsel in aanmerking voor een vluchtelingenstatus, tenzij uit openbare bronnen, zoals een algemeen ambtsbericht, blijkt dat de strafbaarstelling aantoonbaar een dode letter is.

Ook later in procedure nog asiel. In het beleid wordt expliciet opgenomen dat aan een asielzoeker die later in de procedure voor zijn seksuele identiteit uitkomt, niet wordt tegengeworpen dat het hierbij gaat om een nieuw feit.

Werkvloer

Voortzetten homo-heteroalliantie werkvloer. Het werkklimaat in veel Nederlandse bedrijven is nog zeer heteronormatief, ongeveer een derde van de LHBT's in Nederland durft op haar/zijn werk niet uit de kast te komen. Om daar verandering in te brengen wordt de ondersteuning van de homo-heteroalliantie voor de werkvloer voortgezet.

Sport

Voortzetten homo-hetero alliantie sport. Hoewel er in Nederland ongeveer een half miljoen LHBT-sporters zijn, is het klimaat bij veel sportverenigingen nog uitermate homo-onvriendelijk, veel LHBT's zijn op de sportclub niet uit de kast en er zijn vrijwel geen openlijk homoseksuele topsporters. Om daar verandering in te brengen wordt de ondersteuning van de homo-heteroalliantie sport voortgezet.